

Selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen sivistyslautakunnan sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnan toiminnasta vuodelta 2024

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kiittää tarkastuslautakuntaa sivistyslautakunnan sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnan saamasta palautteesta.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana suurta ja entisestään kasvanutta tuentarvetta kaikissa ikäluokissa.

Tarkastuslautakunnan huolenaihe on yhteinen kasvatus- ja koulutuslautakunnan sekä sen alaisten tulosalueiden viranhaltijoiden ja koko henkilöstön kanssa, mutta myös kansallisesti. Lasten kasvanut tuentarve näkyy ja askarruttaa varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen kentällä.

Varhaiskasvatukseen on perustettu syksystä 2025 alkaen varhaiskasvatuslain (540/2018) 27 §:n mukaisia varhaiskasvatuksen sosionomin toimia. Sosionomit työskentelevät osana varhaiskasvatustiimiä varhaiskasvatuksen opettajan ja lastenhoitajan rinnalla. Sosionomit tuovat tiimiin osaamista erityisesti lasten kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemisen, vanhemmuuden tukemisen sekä palvelujärjestelmän tuntemuksen ja verkostoyhteistyön osalta. Lasten tuentarpeisiin vastaamiseksi henkilöstön tukena työskentelee kiertäviä varhaiskasvatuksen erityisopettajia sekä lisäresurssiksi palkattua henkilöstöä.

Perusopetuslain muutoksen seurauksena oppimisen tuki uudistuu esi- ja perusopetuksessa. Oppimisen tuen uudistuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oikeutta saada tarvitsemiaan tukimuotoja ja tukitoimia opetukseen osallistumiseksi, opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi sekä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi.

Uudistuksen keskiössä ovat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, joihin lainsäädäntö jatkossa velvoittaa opetuksen järjestäjät. Uudistuksella vahvistetaan varhaisia tukitoimia, joiden avulla oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävästi ja oikea-aikaisesti kohdennetuilla tukimuodoilla arvioidaan voitavan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta pitkällä aikavälillä.

Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki poistuvat käytöstä siirtymävuoden jälkeen. Lukuvuoden 2025–2026 alusta siirrytään oppimisen tuen lainsäädännön mukaisiin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Oppilaille annetaan lisäksi tarvittavaa ryhmäkohtaista tukea, ja elleivät ryhmäkohtaiset tukimuodot ole riittäviä, otetaan käyttöön oppilaskohtaisia tukimuotoja. Kussakin koulussa opetushenkilöstö työstää tuen uudistuksen mukaisia järjestelyjä, ja toimintoihin siirrytään lukuvuoden aikana.

Oppilaiden tuen päätökset arvioidaan ja tarkastetaan uuden lainsäädännön mukaisiksi 31.8.2026 mennessä. Uudistuksella pyritään vähentämään myös opetushenkilöstön hallinnollista työtä tuen asiakirjojen valmistelussa, jolloin aikaa jää käytännön tukimuotojen toteuttamiseen oppilaiden kanssa.

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluilla edistetään ja tuetaan opiskelijan oppimista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tukea voidaan antaa opiskelijaryhmälle/koko oppilaitosyhteisölle (yhteisöllinen opiskeluhoito) tai yksittäiselle opiskelijalle ja hänen perheelleen (yksilökohtainen opiskeluhoito). Opiskeluhuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa sekä terveydenhuoltolaissa ja sosiaalihoitolaissa. Opiskeluhuollon palvelujen toimijat ovat sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Siun sote vastaa opiskeluhuollon palvelujen järjestämisestä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhdessä opiskelijoiden ja heidän perheidensä, oppilaitosten henkilökunnan sekä muiden perhekeskusverkoston toimijoiden kanssa.

Tarkastuslautakuntaa pyytää kiinnittämään huomioita, että kunnan strategian mukaisesti kodin ja koulun sekä varhaiskasvatuksen yhteistyöhön panostetaan, jotta vanhemmat saadaan pysymään aktiivisina toimijoina lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Sekä varhaiskasvatustaki että perusopetuslaki säättävät yhteistyöstä huoltajien kanssa. Yhteistyö on olennainen osa varhaiskasvatussuunnitelmaa ja perusopetuksen opetussuunnitelmaa.

Kontiolahdelle on syksyllä 2024 perustettu Pohjois-Karjalan perhekeskustoimijoiden perhekeskustiimi. Tiimissä on laaja edustus mm. perhepalvelujen, terveydenhuollon, lastensuojelun, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisotoimen, seurakunnan sekä järjestöjen edustajia. Tiimin tarkoituksena on tunnistaa alueen lasten, nuorten ja heidän perheidensä elämässä esiintyviä ilmiöitä ja haasteita, sekä etsiä niihin ratkaisuja yhdessä toimien.

Varhaiskasvatussuunnitelman mukainen yhteistyö kodin kanssa on keskeistä lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta. Se tarkoittaa avointa ja jatkuvaa vuoropuhelua, jossa perhe ja varhaiskasvatushenkilöstö yhdessä suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat lapsen varhaiskasvatusta.

Kontiolahden kasvat- ja koulutuslautakunta on evästännyt varhaiskasvatusta kehittämään perheohjausta. Varhaiskasvatuksen perheohjauksen kehittämiseksi on muodostettu työryhmä, jossa ovat jäseninä varhaiskasvatuksen perheohjaajat, heidän esihenkilönsä, varhaiskasvatuksen päällikkö, varhaiskasvatuksen asiantuntija sekä kaksi työntekijäjäsentä. Työryhmän tehtävänä on tarkentaa ja kehittää perheohjaajan työnkuvaa niin, että työllä tavoitetaan mahdollisimman hyvin tukea tarvitsevat perheet ja löydetään uusia vaikuttavia tapoja tukea perheitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Myös lapsiryhmien henkilöstön perheohjaamisen osaamista vahvistetaan entistä systemaattisemmin. Sosionomien tuomasta lisätuesta on kerrottu aikaisemmin tässä selvityksessä.

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa korostetaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä, jonka tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ja oppimista. Oppilaiden koulupoissaolojen ennaltaehkäisemiseksi kehitetään läsnäoloa tukevaa toimintakulttuuria. Kontiolahden kaikissa kouluissa on otettu käyttöön yhteinen läsnäoloa tukeva poissaoloihin puuttumisen malli. Syyslukukauden alusta voimaan astunut lainsäädäntö, joka oikeuttaa kännyköiden käytön rajoittamista koulupäivän aikana, tuo lisää yhteisiä pelisääntöjä lasten ja nuorten kasvu- ja oppimisrauhan tukemiseksi. Painopisteenä toimintakulttuurin kehittämisessä on useamman vuoden ajan vuorovaikutustaitojen kehittäminen, hyvinvointi ja turvallisuus. Avoin ja vuorovaikutteinen toimintakulttuuri sekä yhteinen arvopohdinta edistävät huoltajien saamista aktiivisiksi toimijoiksi lapsensa oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisessa. Haasteena on, varsinkin isompien oppilaiden kohdalla, kuinka saada huoltajia osallistumaan koulujen järjestämiin tilaisuuksiin ja huoltajailtoihin.

Kaikilla Kontiolahden kouluilla toimivat vanhempainyhdistykset. Vanhempainyhdistykset järjestävät yhteisiä tapahtumia ja/tai tukevat koulujen retki- ja leirikoulutoimintaa. Vanhempainyhdistysten koulujen kanssa järjestämä toiminta on yhteisöllistä ja osallistavaa. Opetuspalvelut myöntää vanhempainyhdistysten toimintaan avustusta talousvuoden lopussa (joulukuu), jos yhdistys toimittaa osastolle toimintakertomuksensa.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että sivistystoimen + kasvatuksen ja koulutuksen toimintakate alitti kokonaisuutena muutetun talousarvion.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan alaiset tulosalueet tekevät parhaansa, jotta palvelut voidaan tuottaa kustannustehokkaasti ja laadukkaasti talousarviossa pysyen. On kuitenkin syytä huomioida, että yllä selvityksessä kuvattuihin vaateisiin ja velvoitteisiin vastaaminen tarvitsee resursseja, joita lainsäädäntökin edellyttää. Oppimisen tuen uudistus sekä tuntimäärää kasvattanut tuntijako tuo vääjäämättä kustannuksia, jotka edellyttävät riittävää rahoitusta jatkossa. Opetushallitus sekä opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa lainsäädännön sekä laissa määriteltyjen mitoitusten toteutumista kunnissa. Uudistuksen myötä oppimisen tukeen kohdennetaan valtion lisärahoitusta, joka maksetaan kunnille yleisen valtionosuuden yhteydessä.

